

MATERIALS DE TREBALL

27

El Centre d'Estudis JM Delàs és membre de l'European Network Against Arms Trade (Xarxa Europea Contra el Comerç d'Armes)

DESEMBRE 2005

CENTRE D'ESTUDIS PER A LA PAU JMDELÀS

JUSTÍCIA I PAU

Una defensa militaritzada

Congrés dels Diputats

Sumari

La militarització del pressupost d'Espanya ... 3
Pere Ortega

L'Observatori de la Vida Militar 7
Tomàs Gisbert

En memòria de Joseph Rotblat 10

Caixa Catalunya i GTD poden adquirir GAMESA ... 10

Resum de la reunió anual de l'ENAAAT a Londres ... 11
Francesc Benítez

Un llibre: «No-violència i Transformació Social» ... 12

Notícies 14

El Congrés dels Diputats ha aprovat la Llei de Defensa Nacional però, malgrat que sigui una nova llei, la política de defensa seguirà marcada per la militarització.

No s'ha produït el canvi de paradigma en la defensa que 23 entitats catalanes hem reclamat. Un canvi d'orientació on la defensa fos entesa com seguretat humana. És a dir, introduir noves idees per la seguretat de les persones en aquelles qüestions que requereixen intervencions per eradicar la pobresa, la injustícia, la manca de drets humans, d'un medi ambient saludable, de salut, educació, casa i treball dignes. Aquests són els reptes que les societats han d'abordar si volen eradicar la violència en el món. Per tant, no és enfortint els aspectes militars com s'aconseguirà el

desenvolupament econòmic, social i polític que eliminarà les desigualtats que impedeixen la pau mundial.

La llei tampoc ha abordat una cosa tan elemental i justa com la renúncia de l'Estat espanyol a l'ús de la força militar com a forma de resolució dels conflictes.

La llei continua la política de militarització de la seguretat i prova d'això és el desmesurat increment, superior fins i tot al d'anys anteriors, del pressupost de defensa i de la recerca militar per al 2006 presentats pel Govern actual.

És molt preocupant com els afers de defensa es continuen emparant en una mal entesa responsabilitat d'Estat i de Govern, que ha arrossegat, amb l'excepció del PNB,

(cont. pàg. 2 ^{esq})

(ve de pàg. 1) gairebé tots els partits a donar suport a aquesta llei, i si el PP hi ha votat en contra és perquè encara volia empitjorar-la més. Però cal entendre que el que és realment irresponsable és seguir buscant la seguretat i la pau amb mitjans militars, com ho fa la llei aprovada.

Cal reconèixer, no obstant això, que la llei ha donat un parell de petits passos en la transparència de la sempre opaca política militar.

El primer ha estat la incorporació de l'obligatorietat que les missions militars espanyoles a l'estranger siguin aprovades per les Corts. Aquesta modificació va més enllà de la consulta prèvia no vinculant que figurava en el projecte original. Després de la imposició pel Govern Aznar de la participació espanyola a la guerra d'Iraq, aquest és un pas que dona més transparència i permet millor un debat públic sobre aquestes missions. Però aquest fet positiu no pot amagar que no hi ha hagut un canvi substancial en els condicionants que la mateixa llei estableix per intervenir militarment a l'exterior. Aquests condicionants emparen plenament que l'Estat espanyol pugui participar, directament o indirecta, en accions militars i en guerres contràries al dret internacional.

Directament perquè avala totes les operacions decidides per organismes internacionals dels quals Espanya forma part. I cal recordar que entre aquests organismes hi ha l'OTAN i la UE i que sota aquests criteris s'hagués pogut participar en guerres com la de Kosovo, emanada no d'una decisió de Nacions Unides sinó d'una decisió unilateral de l'OTAN, o fins i tot en la guerra d'Afganistan, justificada per Estats Units com a guerra de legítima defensa, fet que podia obligar l'Estat espanyol a

participar-hi si era requerit per l'OTAN. I indirectament perquè no es pot ser aliè a permetre la utilització del territori espanyol per tercers països en agressions o guerres, com en la recent guerra d'Iraq. O és que el Govern espanyol no té cap responsabilitat quan permet que centenars d'avions carregats de bombes recalïn en les bases militars de camí a lliurar la seva mortífera càrrega? Considerem que la guerra és sempre immoral i innecessària, dissortadament no és aquest el criteri de la legalitat internacional, però la nova llei no sols no comparteix aquest punt de vista sinó que legitima la possible participació en guerres de dubtosa legalitat.

La llei tampoc tanca la possibilitat de realitzar

atacs preventius, possibilitat que permet l'ambigüitat de la Directiva de Defensa Nacional dictada pel Govern Zapatero el passat mes de desembre, i que està considerada tant en la Revisió Estratègica de la Defensa¹ com en el Concepte Militar de l'OTAN aprovat a la cimera de Praga de 2002.

Rajoy falla dos penaltis.

La llei anuncia la creació de

l'Observatori de la Vida Militar. Aquesta és una de les propostes que Justícia i Pau i la Fundació per la Pau van plantejar als grups parlamentaris i que ens alegra que la llei hagi assumit. Caldrà, però, estar atents al seu desenvolupament legal i reglamentari per tal que el nou observatori no es quedi amb una mera declaració d'intencions i sigui realment útil per garantir el respecte i la dignitat de les persones dins l'àmbit militar i lluitar eficaçment contra la violació de drets humans, per la qual cosa necessitarà disposar dels mitjans necessaris i d'uns profunds poders d'inspecció i control.

La llei ratifica el Règim Disciplinari Militar sense abordar cap modificació que el faci compatible

1. La Revisió Estratègica de la Defensa que va ser presentada al Congrés del Diputats el desembre de 2002 per l'anterior ministre de Defensa, Federico Trillo, i que va comptar amb el consens del PSOE, entre d'altres partits. Aquest document és vigent i defineix la política militar de l'Estat espanyol fins a l'any 2015.

amb el Conveni Europeu dels Drets Humans. Cal recordar que el règim disciplinari permet a l'Administració i als comandaments militars la imposició de penes privatives de llibertat sense cap tutela judicial, fet que entra en contradicció amb la mateixa constitució espanyola i amb els articles 5 i 6 de l'esmentat conveni, raó per la qual l'Estat espanyol no l'ha ratificat en la seva total integritat.

La llei tampoc ha abordat la supressió de la jurisdicció militar, una altra rêmora del passat. La jurisdicció militar no respecta els principis constitucionals d'independència i imparcialitat judicial per la manera en què es designen els

jutges militars, ni ofereix prou garanties als acusats ni a les víctimes en no permetre l'exercici de l'acusació particular i popular sense limitacions. Cal traspasar les seves competències i funcions, en temps de pau, a la jurisdicció ordinària, tal com ja han fet bona part dels països europeus com Alemanya, França, Àustria, Suècia, Noruega o Dinamarca. El desenvolupament legislatiu de la política de defensa iniciat pel nou Govern no s'acaba amb aquesta llei, el moviment per la pau haurà de seguir expressant els seus punts de vista plantejant aquestes i altres qüestions.

Centre Delàs

La militarització del pressupost d'Espanya per a l'any 2006

Ha estat presentat al Congrés de Diputats la proposta de pressupost per a l'any 2006. En línies generals, vistes les grans línies macroeconòmiques, es tracta d'un pressupost amb alguns aspectes socials millorats respecte a anys anteriors: un augment de les pensions del 6,5% superior a l'IPC previst del 2%; una disminució de l'endeutament públic, 33,9% (35% el 2005); uns augments en educació i sanitat d'un 16,6% i 8,5%; en conjunt les despeses socials augmenten un 8,1%; l'Ajut Oficial al Desenvolupament es preveu que arribarà al 0,35 del PIB (0,25% el 2005). Però hi ha una partida on el suspens és absolut, i tira per terra el fet de considerar-lo un pressupost socialment avançat: és la dedicada a la despesa militar. Veiem per què.

En termes globals la despesa militar s'incrementa un 6,13%. Una xifra que està molt per sobre de l'increment de l'IPC previst d'un 2%. Però si entrem en el detall del pressupost de defensa i analitzem alguns dels grans apartats, concretament el dedicat a R+D militar, és a dir, investigació i desenvolupament de nous armaments, l'increment és d'un 26,5% respecte a l'any 2005. És precisament en l'apartat de R+D on el Govern s'ha omplert més la boca de boniques paraules, destacant el gran esforç fet en recerca, aspecte clau per millorar la productivitat i la competitivitat de la nostra economia, fent un gran esforç per augmentar fins a un 26% el R+D d'Espanya, un dels més minsos de la UE. Però en canvi no ha

dit que, precisament en aquest mateix percentatge, augmenta la partida de R+D militar, que és, com ha destacat l'Informe de la Fundació per la Pau (<http://www.fundacioperlapau.org>) el segon més alt de la OCDE, solament superat per EUA.

Les partides de R+D militar del pressupost es reparteixen entre el Ministeri de Defensa i el de Indústria (Quadre 1). Una fórmula que serveix per camuflar la despesa militar del Ministeri de Defensa i donar la sensació que aquest no s'incrementa excessivament. Així la partida de R+D militar de Indústria de 1.358,01 milions d'euros és infinitament superior a la xifra del Ministeri de Defensa, de 325,88 milions d'euros. Però encara és més escandalós que el Govern del PSOE continuï considerant la quantitat de 1.358,01 milions com bestretes reintegrables sense interessos a empreses. És a dir, una fórmula d'enginyeria financera creada pel Govern del PP, ara continuada pel PSOE, que amaga ajuts o subvencions encobertes a les empreses que realitzen recerca militar. I, com són reintegrables, també és comptabilitzen com ingrés, i amaguen un dèficit superior de l'Estat i del Ministeri de Defensa. Fórmula que, any rere any, es repeteix i fins a la data cap de les indústries beneficiàries que han rebut aquests ajuts han retornat. Una pràctica perversa que nodreix les indústries militars espanyoles de recursos públics, sense els quals difícilment aquestes empreses llançarien beneficis en els seus resultats de cap d'any.

Una altra partida que mereix la nostra crítica és la destinada a l'augment dels salaris dels professionals de les forces armades. En aquest apartat el Govern ha aprovat un increment del 25% dels salaris per al període 2006-2008. Així, per a l'exercici del 2006, el capítol dels salaris de personal s'augmentarà un 9%. Amb aquest increment es pretén posar remei al rebuig dels joves a allistar-se a l'exèrcit professional oferint salaris més alts. Les aspiracions del Govern, al marge dels 49.000 comandaments existents, era aconseguir 100.000 soldats professionals, i només hem arribat a la xifra de 70.600. Un augment que representa un greuge per a la resta de funcionaris i treballadors de l'Estat, que veuran incrementats els seus salaris entre un 2% i un 3% d'acord amb les previsions dels mateixos pressupostos.

d'euros, l'1,80% del PIB a Espanya. Aquestes partides són les pensions del personal militar retirat, les quotes socials del personal en actiu, la Guardia Civil, avui malauradament encara personal militar, les aportacions a organismes militars exteriors (OTAN i UEO) i la part proporcional dels interessos del deute públic corresponents a Defensa.

Mereix atenció la partida que suporta les despeses de la participació de forces militars a l'exterior, inclosa al Ministeri d'Exteriors, amb un import de 42,17 milions d'euros. Consignació que, com altres anys, haurà de ser ampliada, ja que el 2003 va ser de 416,04 milions i el 2004 de 380,62 milions d'euros la despesa liquidada, vist que en l'actualitat les missions de l'exèrcit espanyol estan presents en quatre països, Kosovo, Afganistan, Bòsnia i Haití.

Quadre 1. El Pressupost de Defensa a Espanya. Anys 2005-2006
(en milions d'euros corrents)

Conceptes	Any 2005	Any 2006
■ Ministeri de Defensa	6.988,79	7.413,94
■ Organismes Autònoms del Ministeri de Defensa	1.242,02	1.232,59
■ Centre Nacional d'Intel·ligència	189,74	208,57
Total Defensa	8.420,55	8.855,10
■ Classes pasives militars	2.855,16	2.993,18
■ Quotes socials Mutua ISFAS (Altres Ministeris)	571,98	587,80
■ Guàrdia Civil (Ministeri de Interior)	2.143,72	2.364,38
■ Ministeri Indústria (I+D militar)	1.014,60	1.358,00
■ OTAN y UEO (Ministeri Exteriors)	18,03	8,83
■ Forces militars a l'exterior (Ministeri Exteriors)		42,17
Total Defensa criteri OTAN	15.024,04	16.209,46
■ Interessos del Deute Públic	1.189,08	956,58
Total despesa militar	16.213,12	17.166,04

Increment de la despesa militar respecte a l'any 2005: és d'un 6,10%

Despesa militar per dia: 47.030 € (7.825 milions de pessetes)

Despesa militar per persona/any 408,72 € (68.005 pessetes)

% de la despesa militar respecte del PIB 2006: 1,80%

Increment R+D militar respecte a 2005: 26,5%

Seguint el criteri, també aplicat per l'Aliança Atlàntica sobre com computar la despesa militar, de sumar totes els conceptes repartits per altres ministeris que són inequívocament militars, la despesa militar de l'Estat espanyol augmenta, com en anys anteriors, més del doble que el pressupostat pel Ministeri de Defensa (Quadre 2) i arriba a 17.166 milions

Respecte a les principals inversions militars d'adquisició de nous armaments, instal·lacions i infraestructures militars (Quadre 3), és a dir, allò que té a veure amb la modernització de les forces armades, la quantitat assignada és de 1.942,01 milions d'euros, similar a l'any passat i destinada a poder continuar amb els grans programes militars en curs, els mateixos de les

Quadre 2. I+D Militar 2005-2006
(en milions d'euros corrents)

Anys	2005	2006
■ Ministeri de Defensa	204,52	205,33
■ O.A. Canal de Experiències Hidrodinàmiques El Pardo	111,17	5,39
■ O.A. Inst. Nac. Tècnica Aerospacial E. Terradas 464-A		111,26
■ Societat Informació Ministeri Defensa		3,90
■ Ministeri d'Indústria	1.014,60	1.358,01
TOTAL I+D militar	1.330,29	1.683,89

subvencions en R+D d'enguany: l'avió de combat Eurofighter, l'avió de transport militar A400-M, l'helicòpter de combat Tigre, els blindats Leopard i Pizarro, la fragata d'atac F-100, el submarí S-80, el vaixell estratègic LLX, el vehicle de combat Centaure i projectes de guerra electrònica. Però també n'han sorgit de nous: la gran novetat, l'adquisició de míssils terra/aire Patriot de EUA utilitzats en la guerra d'Iraq. També un nou helicòpter, el NH-90, el míssil Iris-T aire/aire per equipar l'Eurofighter i

torpedes per al submarí S-80. Només que donem una ullada a alguns d'aquests artefactes i ens preguntem quina és la seva funció, la resposta, en el pitjor dels casos, és que serviran per projectar intervencions militars a l'exterior i, en el millor, que acabaran la seva vida útil sense que s'hagin utilitzat mai. Fixem-nos-hi, si no: l'Eurofighter, el producte estrella, és un avió aire/aire que només servirà per enfrontar-se a altres avions de combat; l'avió A400-M i el vaixell estratègic LLX són per

Quadre 3. Principals Inversions Militars 2006
(en milions d'euros corrents)

Avió de combat EF-2000	EADS-CASA	472,22
Avió transport A400M	EADS-CASA	1,00
Helicòpters de combat Tigre	EADS-CASA	9,65
Helicòpters NH-90	EADS-CASA	0,20
Fragates F-100	Navantia	27,10
Submarins S-80	Navantia	51,38
Vaixell estratègic LLX	Navantia	3,25
Vaixell BAM	Navantia	0,10
Vaixell LCM de desembarcament	Navantia	5,50
Blindats Leopard	Santa Bárbara	132,49
Blindats Pizarro	Santa Bárbara	5,36
Obús 155/52		3,06
Torpedes submarins		5,18
Vehicles transport terrestre	Santa Bárbara	7,24
Sistemes comunicació CIS		88,73
Vehicles combat Centaure		39,37
Avió C-15 (modernització)	EADS-CASA	19,38
Míssils Iris-T	Sener	25,68
Míssils terra Patriot		14,20
Míssils MBC i Taurus	Sener, EADS	2,20
Guerra electrònica		27,27
Altres inversions, manteniment i instal·lacions		1.101,42
TOTAL inversions		1.942,01

Quadre 4. Els principals contractes d'armaments el 2006
(en milions d'euros corrents)

Denominación	Proveedores	Cantidad	Período	Coste Total
Caça EF-2000 (Eurofighter)	EADS-CASA, ITP, Indra, Gamesa, ICSA.	87 avions	1997-2024	9.196,68
Helicòpters combat Tigre	Eurocopter (EADS-CASA), Sener, ECESA	24 helicòpt.	2004-2024	1.353,50
Avió transport A400M	EADS-CASA, Flabel, ITP, Sener	27 avions	2001-2020	4.442,52
Fragates F-100	Navantia, Indra, UEE	4 fragates	1997-2009	2.145,84
Blindats Leopard 2E	Santa Bàrbara, Caf, Gamesa, Plasencia,	233 unitats	1996-2017	1.941,77
Blindats Leopard (compra 2a. ma)	Ministeri Defensa	108 unid.	2005-2016	16,92
Blindados Pizarro	Santa Bàrbara, Amper, Indra, Sapa	212 unitats	2005-2024	758,82
Submarins S-80	Navantia	4 submarins	2011-2014	1.755,90
Vaixell estratègic LLX, 27000 tm	Navantia	1	2004-2024	374,22
Caçamines	Navantia	2 unitats		168,79
Vaixell BAM	Navantia	4 unitats	2006	340,00
Vaixell provisió Combat (BAC)	Navantia	1	2003-2022	228,76
Llanxes LCM de desembarcament	Navantia	12		33,69
Vehicles amfibis	Navantia	18 unitats		45,41
Helicòpter NH-90	Eurocopter (EADS-CASA)	45 unitats	2006-2007	1.300,00
Avió C-15 (modernització)	EADS-CASA		2000-2008	76,14
Avió autoritats	EADS-CASA	1		168,77
Avions F-18 (modernització)	EADS-CASA	78 avions		200,91
Avió P-3 Orió	EADS-CASA			108,45
Vehicles TOA		500		180,00
Vehicles Centaure			2003-2007	134,65
Míssils KEPD-350 Taurus	EADS, Sener	43 (300 kms)	2004-2007	57,39
Míssils MBC	Sdad.Esp.Misiles (EADS, Indra, Izar)		1999-2006	62,13
Míssils Patriot			2005-2006	50,05
Míssils Tomahawk	Northorp	60		60,00
Míssils Iris-T	Sener		2006-2012	67,08
Míssils Estàndar			1996-2008	106,50
Míssils Tow			1997-2010	9,97
Torpedes submarins S80		40 unitats	2005-2014	76,31
Obús 155/52			2007	
Avions AV-8B			1997-2018	148,06
Guerra electrònica	Indra		1986-2018	620,95
TOTAL euros				26.113,71
				(En pessetes 4.344 bilions)

transportar tropes a llargues distàncies; el submarí S-80, per llançar míssils i torpedes contra possibles atacants.

Una altra qüestió que hem descobert en aquest projecte de pressupost és l'augment del cost d'aquestes armes (Quadre 4). Passats els primers anys d'investigació i un cop posada en marxa la producció el seu cost ha augmentat, i el preu final superarà en molt les previsions inicials. Així, l'Eurofigther, d'un cost previst de 6.363,10 milions d'euros, ha passat a 9.196,68 milions; l'avió A-400M, de 3.449,81 milions d'euros a 4.442,52; els blindats Pizarro, de 707,47 milions d'euros a 758,82; el vaixell estratègic LLX, de 360 milions d'euros a 374,22. És a dir, uns costos superiors que

projecten la despesa militar per als pròxims quinze anys a la xifra astronòmica de 26.113 milions d'euros (4.344 bilions de pessetes). Vist això, volem acabar amb el que hem dit en altres ocasions: la indústria militar no desenvolupa una preocupació pel control de costos, i els projectes militars cada any augmenten de preu. Costos d'oportunitat, que entorpeixen i endarrereixen el desenvolupament de l'economia industrial civil que, d'aquesta manera, es veu privada de béns de capital que es destinen a béns d'equip militar. Una barbaritat que, any rere any, es repeteix i que hipoteca el futur de l'Estat de benestar del país.

Pere Ortega

L'Observatori de la Vida Militar i la Violència a l'Exèrcit

La nova Llei de Defensa Nacional ha inclòs la creació de l'Observatori de la Vida Militar dins del mandat que la llei fa al Govern d'elaborar, en un termini de tres mesos, un projecte de llei dels drets fonamentals dels militars professionals. Val a dir que aquest Observatori ha sorgit a proposta de Justícia i Pau i de la Fundació per la Pau.

El projecte de llei original incloïa un codi de conducta, ara substituït per aquest mandat, que remarcava l'obligació de tot militar de respectar els drets inviolables i la dignitat de la persona i també de no ser sotmés a cap menyscapte d'aquests drets.¹ Però aquesta formulació no era cap novetat. Des de l'any 1978 està recollida en la legislació² i això no ha suposat cap impediment que des de llavors s'hagi produït un gran nombre de greus violacions dels drets de les persones, en especial dels soldats que feien el servei militar obligatori. Fets d'aquesta mena van contribuir, de manera important, a la crisi del servei militar obligatori i a la credibilitat de les forces armades.

L'any passat encara tenien lloc a Barcelona dos judicis militars contra dos tinentes de la base Sant Isidro de Menorca en què van ser condemnats per colpejar soldats a les seves ordres.³ En els judicis orals es va posar de manifest que la pràctica de pegar soldats de forma habitual no era exclusiva dels dos condemnats i que molts altres comandaments,

identificats amb nom i cognoms, d'aquella caserna també ho feien.

La professionalització de l'exèrcit no ha acabat amb la violència en el si de l'exèrcit, es continuen produint violacions a la dignitat i als drets inviolables de les persones. Molts soldats i exsoldats professionals parlen del seu pas per l'exèrcit no com una ocupació, sinó com una mili igual que l'anterior, amb l'única diferència que ara es pagada. Només cal pensar que, en el cas esmentat, els militars maltractadors són els mateixos que ara continuen comandant i instruint els soldats professionals. Sentències com aquestes són una excepcionalitat en la jurisdicció militar, una jurisdicció més preocupada a mantenir la disciplina i que els soldats no abandonin l'exèrcit que no a impedir i castigar la violència i l'atac a la dignitat de les persones, així la majoria de fets d'aquesta mena resten en la impunitat, ajudats també per un esperit de cos que els oculta per no tacar la imatge de les forces armades.

Amb la incorporació en massa de la dona a l'exèrcit, en el qual ja representa el 10,9% del total dels efectius, s'ha agreujat la situació en afegir-s'hi la violència de gènere. Alguns casos de violència sexual han pogut sortir a la llum pública,⁴ i la Comissió Europea va instar, el 2003, el Ministeri de Defensa espanyol a aplicar les directives europees contra l'assetjament sexual a l'exèrcit espanyol.⁵

Opacitat

La professionalització ha augmentat la opacitat de l'exèrcit. En els darrers temps del servei militar la societat ja no estava disposada a tolerar passivament la violència a les casernes. Moltes víctimes i llurs famílies no estaven disposades a aguantar resignadament els maltractaments, les novatades o els càstigs injustificats. Gràcies a la premsa, a organitzacions com Informació per a la Defensa dels Soldats i altres organitzacions, molts fets violents eren denunciats i sortien a l'opinió pública, però la professionalització ha creat més opacitat sobre una institució que mai ha estat transparent. La major adhesió a l'exèrcit i als valors militars dels joves que s'integren a la tropa professional ha agreujat aquesta situació. Igualment la construcció d'un nou mite de la defensa edificat sobre la base de la intervenció dels exèrcits en missions humanitàries, de pacificació i de manteniment de pau ha comportat una política informativa destinada a legitimar l'exèrcit i ocultar totes aquelles actuacions en les intervencions militars i en el tracte amb la població civil que no quadrassin amb la imatge a donar.

Les violències quotidianes dels exèrcits

La violència juga un paper important perquè els exèrcits satisfacin la seva funció de preparar per a la guerra. Malgrat que el discurs dominant digui que la violència és inherent a la naturalesa humana, cal una preparació per convertir persones en soldats disposats a lluitar sota una disciplina i si arriba el cas a matar. Així, es pot parlar d'una violència oficial, reglamentada, que aparta els soldats del seu àmbit social i els sotmet a la disciplina i la instrucció militar, amb la finalitat que es motivin per lluitar, per fer servir la violència, contra un possible enemic. Aquesta violència està estructurada en un conjunt de normes explícites. Però la violència no queda circumscrita a una violència reglamentària plenament controlada, traspasa aquests límits i sorgeixen altres violències que complementen la violència oficial formant un sistema d'ensinistrament per a la guerra. La violència paral·lela s'observa darrere de les arbitrietats castrenses, els abusos entre soldats, els privilegis d'experiència, les novatades, les baralles, els conflictes jeràrquics entre soldats i el sexisme contra les dones militars.⁶

Imatges d'Irak...

Els abusos i els maltractaments sobre soldats i militars no són fets exclusius de l'exèrcit espanyol, es reproduïxen en diferents exèrcits. A Itàlia reben el nom de nonnismo, derivat de la paraula nono que vol dir avi, la jerarquia i la humiliació que imposen els veterans sobre els reclutes són un fet persistent.⁷ A Rússia el sistema de la dedovshchina, o la regla dels avis, força els nous reclutes a viure un llarg any de servitud cap als veterans, sotmesos a càstigs violents per qualsevol infracció de les normes oficials o informals, i provoca cada any centenars de suïcidis i milers de desertions.⁸ El cas de Rússia pot ser un cas extrem, però també es dona en exèrcits com el canadenc,⁹ on els reclutes pateixen un tracte humiliant dels veterans durant els primers sis mesos de servei. Un regiment aerotransportat va ser dissolt el 1995 després que uns vídeos mostrant

pràctiques de maltractaments entre soldats i comportaments racistes dels soldats destacats a Somàlia impactessin fortament l'opinió pública.¹⁰

Aquesta violència no és exclusiva dels exèrcits de conscripció. En exèrcits professionals com el britànic, l'abús i l'assetjament són fenòmens habituals, com ha reconegut recentment el Parlament britànic arran de les investigacions iniciades amb motiu de la mort de quatre reclutes en una caserna que ja arrossegava més de cent denúncies per racisme, violacions, apallissaments i assetjament.¹¹

La capacitat dels soldats nord-americans d'infligir tortures com les d'Abu Graib, a l'Iraq, no és tampoc aliena als processos d'instrucció i d'iniciació paral·lels.¹²

L'exèrcit argentí va entrenar soldats a torturar fins a l'any 1994 com a mínim,¹³ però també recentment Alemanya es va escandalitzar quan es va saber que amb l'excusa d'entrenar-los comandaments d'una caserna torturaven sistemàticament els soldats.¹⁴

Prudencio García, coronel a la reserva, en el seu interessant llibre sobre el genocidi a Guatemala,¹⁵ parla de la importància cabdal que en les societats democràtiques els exèrcits tinguin una forta «autolimitació moral» que els porti, per pròpia convicció, a renunciar a tota acció antidemocràtica i a tota violació dels drets humans, per tal que les normes legals, nacionals o internacionals, que prohibeixen aquestes accions no siguin paper mullat.

Però és molt discutible si els exèrcits poden prescindir de la violència interna, oficial o paral·lela, en el seus processos d'ensinistrament. Pensem que aquestes

violències formem part estructural dels exèrcits i el que cal és buscar altres formes de seguretat que no passin pels exèrcits.

La violència i el no respecte dels drets humans i la dignitat de les persones en el si de l'exèrcit no és un problema de les persones afectades, dels soldats i militars. Condiciona de manera irreversible les finalitats de les forces armades i en aquesta mesura afecta el conjunt de la societat.

És aquí on rau la importància de la creació de l'Observatori de la Vida Militar, un observatori que haurà de vigilar que el servei militar i la vida militar es desenvolupin en el respecte als drets i a la dignitat de la persona. Per poder fer aquesta feina caldrà que l'Observatori pugui rebre informacions o denúncies referents a la violència i a les condicions de vida a les casernes, fins i tot de forma anònima, i haurà de disposar de l'autoritat suficient i de profunds poders d'inspecció per poder controlar i accedir sense restriccions allà on es desenvolupa la vida militar.

Tomàs Gisbert

1. «La dignitat i els drets inviolables de la persona són valors que tot militar té obligació de respectar i dret a exigir. En cap cas els militars estaran sotmesos, ni sotmetran els altres, a mesures que suposin menyscapte de la dignitat personal». Article 21.c del projecte inicial de Llei de Defensa Nacional.
2. Llei 85/1978 de Reials Ordenances per a les Forces Armades, art. 171.
3. Sentència del Tribunal Militar Territorial Tercer, de 19-2-2004 condemnant el tinent Francisco J. Herrero a 9 mesos de presó per dos delictes de maltractament d'obra a inferior, i condemna al tinent del Valle Sousa a 4 mesos de presó, jutjat pel mateix tribunal el 30/11/04.
4. «10 meses de prisión para un sargento por acoso sexual a una soldado» (*El País*, 18-01-99). «Condenados dos militares por trato vejatorio a una compañera» (*El País*, 1-2-01). Cas Dolores Quiñoa 2002 «El teniente condenado por desnudar a una soldado tiene otra denuncia por abuso sexual» (*El País*, 25-11-2002). «Cuatro años de condena para un militar por acoso sexual a tres mujeres soldado» (*El País*, 15-5-2003).
5. «Europa exige a Trillo que aplique en el Ejército la directiva contra los abusos sexuales.» (*El País*, 23-02-2003).
6. Informes i conclusions del projecte Silencis promogut per Informació per a la Defensa dels Soldats: «Silencis. Les violències quotidianes dels exèrcits», publicat el 1999, disponible a: <http://www.justiciaipau.org/centredelas/index.php?module=htmlpages&pid=45>
7. Ibid.
8. Human Rights Watch: «The Wrongs of Passage: Inhuman and Degrading Treatment of New Recruits in the Russian Armed Forces». Informe publicat el 20-10-2004 disponible a: <http://hrw.org/reports/2004/russia1004/>, consultat el 9-10-2005.
9. Donna Winslow, «Rites of Passage and Group Bonding in the Canadian Airborne», *Armed Forces and Society*, Vol. 25 (Abril 1999), N. 3, p. 425 – 457, referència extreta de l'informe anterior.
10. Ibid.
11. «El Parlamento británico denuncia la «cultura del acoso» imperante en el Ejército» (*El País*, 14-3-05).
12. Veure *Military hazing* a www.stophazing.org, o <http://hazing.hanknuwer.com/ih.html>
13. «El Ejército argentino se entrenó para torturar durante 11 años de democracia» (*El País*, 17/1/04) i García, Prudencio «La tortura como instrucción militar» (*El País*, 27/1/04).
14. «Mandos del Ejército alemán torturaron a decenas de soldados durante la instrucción.» (*El País*, 25/11/2004).
15. García, Prudencio (2005), *El genocidio en Guatemala a la luz de la Sociología Militar*, (Madrid, Editorial Sepha).

En memòria de Joseph Rotblat

«Per damunt de tot, recordeu la vostra humanitat». Amb aquesta apel·lació a l'ésser humà que tota ciutadana i ciutadà porten dins, el desaparegut científic britànic d'origen polonès Joseph Rotblat finalitzava el seu discurs en la recepció del Premi Nobel de la Pau de 1995 compartit amb les Conferències Pugwash.

Des que el 1944 abandonés el Projecte Manhattan per al disseny i construcció de la bomba atòmica fins pràcticament el final dels seus dies el passat 31 d'agost, va tenir un paper actiu i compromès en la denúncia del perill que suposen les armes nuclears i va personalitzar, juntament amb altres famosos científics com Albert Einstein, una de les posicions més clares en contra de la «neutralitat moral» de la ciència en la segona meitat del segle XX.

El missatge que desitjava transmetre insistentment una vegada i una altra en les seves conferències i actes públics era quasi un advertiment a la humanitat: «la conquesta d'un món sense guerres té un únic propòsit: la supervivència», és a dir, o fem desaparèixer les armes nuclears i les guerres, o el que desapareixerà serà la humanitat.

El seu convenciment que no existia una tercera via va ser sense dubte fruit de la proximitat als cercles científics que van possibilitar el desenvolupament de les armes nuclears els anys més agres de la guerra freda, i de la constatació de l'efecte pervers que provocava en els científics d'ambdues potències el que ell anomenava la «psicologia de la guerra», per la qual l'ideari s'anava modificant des de la necessitat de l'arma per a la dissuasió fins a la necessitat de l'arma per a l'ús.

Entre les seves nombroses publicacions i llibres, es troben les referències següents:

- «Scientists in the Quest for Peace: A History of the Pugwash Conferences on Science and World Affairs» (1972)
- *Scientists, the Arms Race and Disarmament. A UNESCO/Pugwash Symposium* (1982)
- «Leaving the Bomb Project», *Bulletin of the Atomic Scientists*, 41 (1985)
- Conjuntament amb J. Steinberger i B. Udgaonkar, *Nuclear-Weapon-Free World: Desirable? Feasible?* (1993)
- «Nuclear Weapons: The Road to Zero» (1998)

Centre Delàs

Joseph Rotblat

Caixa Catalunya i GTD poden adquirir GAMESA

GAMESA és una indústria especialitzada en *panelajes* amb forta implantació en el sector aeronàutic tant militar com civil. En els últims anys ha anat desplaçant la seva producció cap al sector d'aerogeneradors per a la producció d'energia eòlica i s'ha convertit en una de les més competitives en el mercat mundial. Tant és així que la divisió d'aeronàutica no arriba ni al 20% de la seva facturació anual de 2.315 milions d'euros. Ara GAMESA ha posat en venda la seva divisió aeronàutica per 144 milions d'euros per canviar d'orientació i dedicar tots els seus esforços a la producció d'aerogeneradors. Entre les empreses que pugnen per adquirir la divisió aeronàutica es troba una empresa d'enginyeria, la catalana GTD Sistemes, dedicada a programes i simuladors de vol. Però com l'operació necessita finançament, l'entitat

(cont. pàg. 12 ^{esq})

Resum de la reunió anual de l'ENAAT a Londres

El Centre d'Estudis per la Pau J. M. Delàs va assistir a la reunió anual de l' E.N.A.A.T. (European Network Against Arms Trade) celebrada en aquesta ocasió a Londres els passats dies 21 i 22 de maig. Aquest any les jornades van consistir en unes sessions monogràfiques al voltant de diversos temes (fires internacionals de material de defensa; relació de les companyies de defensa amb la banca i amb les agències de crèdit a l'exportació, i l'estat del projecte del Tractat Internacional sobre el Comerç d'Armes) i altres de tipus més intern i organitzatiu de l'ENAAT en què es van compartir els balanços d'exportació d'armament i les activitats realitzades per les entitats participants.

L'organització que acollia la trobada en Londres, el CAAT (Campaign Against Arms Trade), havia preparat una sessió amb conferència i audiovisuals al voltant de les fires internacionals que se celebren periòdicament al Regne Unit: DESi (Defence Systems & Equipment International) i Farnborough International, en les quals uns 1.000 expositors d'uns 30 països exhibeixen sistemes de defensa perquè siguin adquirits per un nombre similar d'agències governamentals prèviament convidades, sense que el tracte als drets humans, la pobresa o els conflictes siguin un impediment en la transacció.

Cal destacar en la sessió el fantàstic audiovisual *Where is the love* realitzat per uns estudiats d'un institut de secundària molt proper al lloc on es realitza cada dos anys el DESi, que posa en evidència l'organització de la fira amb les seves entrevistes directes i eloqüents pel fet que entre els joves de l'institut hi ha una gran quantitat de refugiats o fills de refugiats que provenen de països que han sofert greus conflictes armats.¹

L'altre gran tema que es va tractar de forma monogràfica va ser el de les relacions entre la banca i les agències de crèdit a la exportació, i les companyies de material de defensa. El ponent, del grup belga Forum voor Vredesaktie (Fòrum d'Acció per la Pau), va descriure les campanyes europees més actives relacionades a Itàlia² i Bèlgica³, i per aquest segon cas va mostrar el resultat d'una investigació el 2003 en el marc de la campanya, en el qual els cinc principals bancs de Bèlgica (AXA, DEXIA, FORTIS, ING y KBC) tenien una inversió total combinada d'uns 1.500 milions de dòlars en unes 11 companyies internacionals de material de defensa.

La segona jornada va començar amb la ponència d'un membre del IANSA (International Action Network on Small Arms) al voltant de l'estat de la campanya internacional per a un Tractat Internacional sobre el Comerç d'Armes que fou iniciada el 2003 per aquesta entitat conjuntament amb Amnistia Internacional i Oxfam (Intermon-Oxfam) en 50 països, i que pretén que el tractat esdevingui un instrument legal que prohibeixi l'exportació d'armes a governs que puguin utilitzar-les en comissió de violacions dels drets humans dels seus ciutadans.

La resta de la jornada va ser per compartir els balanços de comerç d'armes per part de cada grup participant, així com les principals campanyes de pressió i sensibilització en què estan involucrades. Cal destacar l'èmfasi en la investigació al voltant de les agències de crèdit a la exportació en les quals estan treballant les organitzacions belga, holandesa i anglesa, i les campanyes de pressió als governs respectius amb relació a la fi de l'embargament de comerç d'armes de la Unió Europea a la Xina.

Francesc Benítez

1. Per obtenir més informació de les fires d'armes es pot visitar www.armsfair.com. A la seu del Centre Delàs es pot sol·licitar una còpia de l'audiovisual *Where is the love* (en anglès).

2. Campanya «Banche Armate»: <http://www.saveriani.bs.it/missioneoggi/Campagne/Banche/index.htm>

3. Campanya «Mijn Geld. Goed Geweten?» (Els meus diners. Consciència neta?): <http://www.netwerk-vlaanderen.be/actie/>

No-violència i Transformació Social

Pere Ortega i Alejandro Pozo · Editorial Icaria, Col·lecció Más Madera

El Centre d'Estudis per la Pau J.M. Delàs ha editat el seu últim estudi *Noviolència i transformació social* del qual són autors dos membres del Centre. Oferim alguns fragments de la seva introducció.

Les mobilitzacions que han acompanyat en els últims anys al moviment en contra de la globalització capitalista han tornat a posar en primer pla, a l'interior dels moviments socials, el debat sobre violència/noviolència a causa de la violència exercida per les forces de seguretat dels estats contra els manifestants, però també de la resposta d'alguns grups d'activistes altermundialistes. Això va impulsar

els membres del Centre d'Estudis per la Pau J.M. Delàs de Justícia i Pau de Barcelona a confeccionar un Manual de la noviolència que pogués contribuir a clarificar i ordenar les idees de la no-violència.

Hi ha moltes percepcions del que representa la noviolència, que abasta un ampli ventall des de la seva interpretació més pragmàtica com una eina eficaç per lluitar contra les injustícies fins a altres concepcions més ètiques i interiors que l'entenen com una forma de vida. En aquest treball s'aborda la noviolència des de la perspectiva de la transformació social. És a dir, com a eina de canvi per als nous moviments

(ve de pàg. 10) que avala l'adquisició és la Caixa de Catalunya. I qui és l'actual president de Caixa de Catalunya? L'exministre de Defensa Narcís Serra. És a dir, l'home que des de la cúpula del Ministeri de Defensa va impulsar en el seu moment la creació del modern complex militar industrial a Espanya. Aquesta operació entra en sintonia amb les propostes de la Generalitat i alguns ajuntaments catalans d'impulsar el desplegament d'un pol industrial aeronàutic a Catalunya, amb la pretensió de desplaçar a terres catalanes la producció de components per a la fabricació dels diversos productes del consorci d'EADS (European Aeronautic Defence and Space). Empresa que, com el seu nom indica, és el fabricant de la majoria de grans projectes militars europeus: l'avió de combat Eurofighter, l'avió de transport militar A400-M, l'helicòpter de combat Tigre, projectes de guerra electrònica, míssils Iris-T aire/aire, també l'Airbus civil.

Una operació que, al costat de la creació de BAIE (Barcelona Aeronàutica i de l'Espai), consorci que agrupa al sector aeronàutic empresarial; el Centre Tecnològic de l'Aeronàutica i l'Espai de Catalunya (CTAE), situat a Viladecans, impulsat per la Generalitat i la Universitat Politècnica de Catalunya; més les ajudes oficials de la Generalitat (4,8 milions d'euros) per impulsar el sector, poden acabar consolidant la implantació d'un sector industrial

aeronàutic en terres catalanes. La nostra preocupació és que pot acabar implantant-se un complex militar industrial a Catalunya, ja que quan es tracta de components resulta molt difícil diferenciar si la seva destinació final és militar o civil. La qual cosa ens empeny a

Alfonso Basagoiti Zabala,
Presidente de Gamesa.

promoure campanyes de prevenció i, arribat el cas de confirmar-se una producció militar, portar a terme el boicot contra les empreses productores i entitats financeres que els donin el seu suport.

socials. Decidim titular-lo Noviolència i transformació social, molt menys pretensions que el de «manual», per un motiu: perquè creiem que la combinació de la paraula amb l'acció no violenta és el millor dels camins possibles per a la transformació social. Sobretot després dels fracassos obtinguts per la via violenta per accedir al poder i canviar la societat. També, perquè arribem a la conclusió que era necessari dotar d'instruments per a l'acció persones, col·lectius i la societat civil en general. Instruments alternatius als oferts des del poder. A més, un «manual» té l'inconvenient de presentar-se de manera pejorativa com «infal·libre», i en les accions humanes sempre existeixen dificultats que s'escapen a qualsevol previsió.

Cal observar que utilitzem el concepte noviolència, sense guió i en una sola paraula, perquè es pretén conjuminar mitjans i fins en una sola concepció, en el mateix sentit que l'utilitzen els pacifistes i no violents actuals. La noviolència es presenta així, com un concepte que pretén donar sentit global a les lluites emancipatòries i per la transformació social enfront de la violència estructural, i no de simple rebuig de la violència. Perquè la noviolència no constitueix simplement una contraposició a la violència quotidiana a la qual ens enfrontem. La noviolència va més enllà, es presenta com un mètode per al tractament pacífic dels conflictes, un mitjà per lluitar contra les injustícies i, en un sentit més ampli, una estratègia de transformació de la societat.

Els elements que ens fan presentar la noviolència com la millor de les alternatives per a l'emancipació social són:

- Aposta per superar els conflictes sense causar sofriment a les persones.

- No té enemics als quals vèncer i derrotar, sinó persones a les quals convèncer.
- Persegueix aconseguir una societat justa i igualitària a través de mètodes pacífics.
- És un instrument de canvi per a la societat civil, no per a les elits, els poders fàctics i polítics.
- És al seu torn un mètode de participació social per aprofundir i ampliar la democràcia.

Hi ha moltes interpretacions errònies i estereotips sobre la noviolència. Sovint es considera una forma no realista de lluita. En aquest treball, per contra, l'acció noviolenta es presenta com una poderosa forma d'acció que necessita de preparació i estratègia.

En les anàlisis i aproximacions utilitzades en aquest treball, s'ha intentat recollir el màxim nombre d'aportacions possibles. Així mateix, hem intentat abordar la noviolència d'una manera que sigui útil i comprensible per a qualsevol lector, independentment del seu coneixement previ. Tampoc hem pretès abordar tot el que representa la noviolència o com hauria d'utilitzar-se la seva tècnica per arribar a determinats objectius. L'èxit d'un acte no violent depèn de molts

factors i la seva preparació del context en el qual s'apliqui. Per al lector familiaritzat amb la noviolència, el treball pot ser útil per establir una estructura argumental o per clarificar conceptes, també com a guia de referència per a l'ocupació de la tècnica no violenta. Al lector que desconeix què és la noviolència i en què consisteix, esperem que li faciliti una aproximació a la noviolència i el que representa. Per a tots dos, esperem que la lectura els despertí les mateixes esperances que desperta en nosaltres per arribar a una societat més justa.

NOTÍCIES

El Govern espanyol viola els seus compromisos en la venda d'armes

És clar que, per desgràcia, una cosa és signar un compromís i una altra complir-lo. Ho veiem cada dia en la vida institucional. És per això que, segurament, hauríem d'exigir no només que se signin compromisos quan aquests siguin desitjables, sinó que per norma s'adopti el compromís de compliment i algun tipus de sanció en cas de no fer-ho.

El Govern espanyol és un cas exemplar. Segons el baròmetre de transparència de comerç d'armes que elabora anualment l'organització Small Arms Survey, aquest atorga a Espanya 11'5 punts sobre 20 en transparència sobre comerç d'armes. Això suposa que el Govern espanyol està violant el Codi de Conducta de la Unió Europea sobre comerç d'armes en almenys una de cada tres transaccions.

Segons diverses ONG, el Govern espanyol hauria autoritzat la venda d'armes o municions a diversos països que estan en guerra o violen sistemàticament els drets humans. És el cas d'Angola, Colòmbia, Filipines, Veneçuela o Zimbabwe, països que incompleixen un o més dels vuit criteris que s'han de tenir en compte abans d'autoritzar una transferència d'aquest tipus. Això situa el Govern espanyol darrere dels grans països europeus com Alemanya, Regne Unit, França o Itàlia.

Si vis pacem, para bellum

Això és el que va venir a dir Rodríguez Zapatero, potser sense adonar-se, «sempre cal donar un vot de confiança», en unes declaracions

a la premsa. En una roda de premsa efectuada durant la cimera multilateral realitzada entre l'executiu espanyol i els presidents de Brasil, Colòmbia i Veneçuela, realitzada a principis de primavera d'aquest any, el president del Govern espanyol va justificar la venda d'armes a Veneçuela amb les següents frases: «Considero que aquest acord no pot ofendre a ningú» perquè «va en benefici dels pobles». Igual es tracta d'allò que ens deia Orwell proposant-nos cridar ministeri de la pau al de la guerra, però: des de quan la venda d'armes "va en benefici dels pobles»?

És l'economia, estúpid!

Això és el que expliquen que va dir Bill Clinton. Sembla que aquest és més o menys el raonament de Rodríguez Zapatero defensant la venda d'armes «en benefici dels pobles». Segons va informar Europa Press, en el seu viatge a Xina realitzat el 20 de juliol, Zapatero va defensar davant les autoritats xineses que es produeixi un aixecament de l'embargament d'armes que la Unió Europea va imposar a Xina el 1989 després dels successos a la Plaça de Tiananmen. Centenars d'opositors que es van manifestar al centre de Beijing el 1989 segueixen a la presó o sota el règim de residència vigilada, quan recentment es van complir 15 anys de la revolució. Mentrestant, la Unió Europea té previst aixecar l'embargament d'armes el pròxim 2006.

El Govern Bush i les relacions de confiança

Sembla ser que s'han restablert, si és que no van existir alguna vegada, les relacions de confiança entre el Govern de Bush i el Govern espanyol,

encara que per a això potser millor que no existissin, almenys en aquest nivell. El cas és que, segons informa el diari *El País* (21/07/05), el Pentàgon ha donat llum verda al Ministeri de Defensa espanyol perquè Espanya pugui adquirir míssils de creuer Tomahawk (que per cert poden dur armament nuclear), que només tenen, a més de les forces armades nordamericanes, les del Regne Unit. El secretari de defensa dels Estats Units, Donald Rumsfeld, va enviar al ministre de defensa espanyol un document que autoritza el lliurament o exportació d'aquests míssils. L'Armada espanyola aspira a aconseguir 60 unitats per a equipar les noves fragates F-100. El seu cost oscil·la entre els 600 mil i el milió de dòlars per unitat.

Contra la fira d'armaments DSEI a Londres

A mitjans de setembre d'aquest any es va realitzar a Londres la que passa per ser «més gran fira del comerç d'armes del món». Aquesta fira, denominada DSEI (Defense System & Equipment Internacional) i que es realitza bianualment, va congrega mercaders d'armes de països com Croàcia, Israel, Pakistan, Índia, Xina, Jordània i, per descomptat, del Regne Unit. No van faltar a la «fira» 8 empreses espanyoles, incloent la patronal AFARMADE, Santa Bàrbara, INDRA i CASA.

Un dels fets més escandalosos va ser la presència d'una companyia sudafricana que ofería bombes de penjoll. Aquestes bombes, pressumptament il·legals, no esclaten

sobre el terra, sinó que reparteixen mini bombes que poden ser atractives per als nens. UNICEF calcula que al voltant de 1.000 nens han estat ferits o han mort per algunes d'aquestes bombes a l'Iraq després que acabessin els bombardejos; Estats Units i el Regne Unit van llançar 13.000 d'elles.

La part bona de la notícia és la forta resposta civil que hi va haver a través de la campanya Disarm DSEI, que realitzà dues conferències alternatives, marxes, vigílies amb veles, comunicats de premsa, etc., fins al punt que el propi alcalde de Londres, Ken Livingstone, de l'ala esquerra del Partit Laborista, va arribar a afirmar que aquesta fira és una «vergonya que ha de ser denunciada per tot londinenc».

La indústria britànica d'armes i Pinochet

Segons l'agència AFP (15/9/2005), l'empresa d'armes més important de Gran Bretanya, BAE Systems, va ser acusada pel diari *The Guardian* de realitzar pagaments secrets per valor de dos milions de dòlars a l'exdictador xilè Augusto Pinochet. La investigació realitzada pel diari mostra que la companyia va enviar, en diversos pagaments, aquesta quantitat a Pinochet. L'últim d'ells va ser efectuat el juliol de 2004 utilitzant una companyia tapadora amb seu a les Illes Verges britàniques.

Armes al pati del darrer

Segons una nota de l'agència EFE (4/8/2005), el Govern de Mèxic va expressar la seva preocupació al Govern dels Estats Units pel tràfic d'armes d'alta tecnologia des d'EUA per subministrar els cartels de la droga. «El Govern de Mèxic en diverses ocasions ha expressat el cúmul d'armes d'alta tecnologia que arriben dels Estats Units a Mèxic i que estan en mans de narcotraficants i altres expressions del crim organitzat», va dir el portaveu de la Presidència, Rubén Aguilar.

Els principals cartels de la droga a Mèxic mantenen una violenta disputa a la frontera del nord pel control dels passos limítrofs –per creuar narcòtics a territori nordamericà, el seu principal mercat– en el que va d'any 2005, deixant més de 600 morts. En la seva «guerra» els narcotraficants han exhibit fusells d'assalt, llençacohets, granades de fragmentació i altres armes pesades.

El portaveu de la Presidència de Mèxic, Rubén Aguilar.

D'altra banda, a Mèxic, amb 106 milions d'habitants, el 17,5% de les llars tenen armes, segons dades oficials, encara que fonts de diverses ONG assenyalen que la quantitat és més alta. Estadístiques oficials assenyalaven l'existència de 4,9 milions d'armes lleugeres el 2003. Oxfam calcula, segons un estudi propi, que la xifra supera els 15 milions d'armes lleugeres en mans de la població civil.

Llums i ombres al Brasil

Les llums, les quals comentàvem en el butlletí anterior, són l'èxit del programa de bescanvi d'armes de foc, assumit pel Govern de Lula. Les ombres són el resultat del referèndum realitzat aquest mes d'octubre. Davant la pregunta: «El comerç d'armes de foc i munició ha de ser prohibit al Brasil?», el 64,82% dels brasilers s'ha pronunciat a favor de mantenir el lliure comerç d'armes de foc.

Segurament, són moltes i complexes les raons que han impulsat bona part de la població al vot afirmatiu. Segons el diari digital *La Insignia* (www.lainsignia.org) «l'opinió popular va canviar en només vint dies; a la

ràdio i la televisió es van enfrontar dos fronts parlamentaris, el Brasil sense Armes i el del Dret a La Legítima Defensa». La derrota va posar fi a les il·lusions del moviment que buscava ampliar el desarmament de la població per evitar morts per conflictes personals, accidents i suïcidis, a més d'estancar una font d'armament per a la delinqüència. Al Brasil prop de 40.000 persones moren cada any per ferides de bala.

Com informa *La Insignia*, el temor dels activistes del desarmament és que el triomf en el referèndum estimuli els defensors de polítiques conservadores i autoritàries de seguretat.

Països africans donen suport a la proposta del Tractat Internacional sobre el Comerç d'Armes

Segons informa l'agència Afrol News (www.afrol.com), durant la primera setmana de juliol d'aquest any, cinc països africans van anunciar el seu suport a la proposta de Tractat Internacional sobre el Comerç d'Armes. Es tracta dels governs de Benín, Ghana, Guinea, Senegal, Sierra Leone i Uganda.

Aquesta proposta de la Campanya Armes sota Control (Amnistia Internacional, Oxfam Internacional i IANSA) compta amb el suport de premis Nobel i ciutadans de tot el món. La proposta és que «sigui legalment vinculant i prohibeixi les transferències d'armes quan existeixi la possibilitat que contribueixin a la violació de drets humans, exaltin un conflicte o afectin negativament al desenvolupament. Amb el tractat s'eliminarien les llacunes actualment existents entre legislacions nacionals incompatibles sobre exportació d'armes».

Canons per al Marroc a un euro

El Govern d'Aznar va vendre, l'agost de 2003, dos canons de segona mà Otto Melara, de calibre 78/62 amb sistemes d'adreça de tir inclosos, a

l'increïble preu d'1 euro. Els canons anaven destinats a fragates adquirides a França i la venda va ser autoritzada pel llavors ministre Federico Trillo, tot i les dolentes relacions que hi havia entre Espanya i el Marroc després de l'incident (per al Marroc invasió) del Perejil.

L'avió més car

Els 87 avions de combat EF-2000, coneguts com Eurofighter han encarit el seu cost fins a la xifra de 9.197 milions d'euros. Això és a causa de l'ampliació dels programes destinats a equipar el EF-2000 amb noves tecnologies que millorin els sistemes de vol. El preu inicial del EF-2000 era de 6.363 milions d'euros, l'augment de 2,834 milions col·loca el cost per aparell en 105,71 milions d'euros (17.588.996 de les antigues pessetes). Una operació que pot augmentar de confirmar-se la pretensió de Ministeri de Defensa d'adquirir 24 nous aparells EF-2000. Unes xifres que per la seva quantia escandalitzen si es tenen en consideració les necessitats socials del nostre país i del món.

Suborns per aliments

45 empreses espanyoles apareixen implicades en l'escàndol «Petroli per

aliments» de Nacions Unides per haver pagat comissions (suborns) a les autoritats del règim de l'Iraq. Suborns que van engrossir els comptes privats de Saddam Hussein i d'altres capítols iraquians, però també les butxaques d'alts funcionaris dels Estats Units i de Nacions Unides. Recordem que les exportacions del cru iraquí estaven subjectes a un embargament per part de l'ONU i solament s'autoritzaven a canvi del subministrament d'aliments, productes sanitaris i altres de primera necessitat per a la població iraquiana. Aquesta, recordem, va estar molt castigada per un injust bloqueig que va causar més d'un milió de morts entre la seva població infantil. Tot això es troba escrupolosament detallat en el valent informe Volcker que assenyalava el nom de totes les empreses espanyoles, entre les quals no falten les lligades al sector dels hidrocarburs: Repsol YPF, Cepsa, Expansió Exterior, S. A., Amposta, S.L., Lubna Trading, S.A., Sirecox, i Vilma Oil.

La despesa de les missions militars a l'exterior

El diari de les Corts Generals ha publicat la resposta del Ministeri de Defensa a una pregunta formulada respecte al cost de les intervencions

de les forces armades a l'exterior des de l'any 1990. Es pot observar com la despesa ha anat augmentat de manera progressiva en la mateixa mesura que el Govern espanyol anava adquirint compromisos en els diferents conflictes de l'exterior, passant de 18,75 milions d'euros el 1990 a 416,05 el 2003, any de màxim cost per la participació en la guerra contra l'Iraq. Intervencions que s'escuden sota eufemismes com missions de «pau» o «humanitàries». Fal·làcia que queda al descobert quan es comprova els costos de les missions realitzades per les ONG d'ajuda humanitària en conflictes. Per exemple, en la guerra que l'OTAN va llançar contra Iugoslàvia el 1999, l'exèrcit espanyol va instal·lar un campament a Durrës, Albània, on va atendre 500 refugiats amb un cost final de 42,07 milions d'euros (7.000 milions de pessetes). A 200 km d'allí, Càritas d'Itàlia construïa un altre campament per atendre 2.000 refugiats, amb un cost d'1,20 milions d'euros (200 milions de pessetes). Sense entrar en consideracions sobre la qualitat de l'ajuda humanitària, l'eficiència de les forces armades és nul·la si considerem els costos en proporció a l'ajuda prestada.

Col·laboradors: Jordi Foix, Tica Font, Tomàs Gisbert, Manuel Manonelles, Arcadi Oliveres, Pere Ortega, Alejandro Pozo, Enric Prat, Carme Romia, Èlia Susanna, Àlex Sánchez i Francesc Benítez.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

L'import de la subscripció a MATERIALS DE TREBALL del Centre Delàs per a la Pau JM Delàs pel període d'un any (4 números) és de 6 € i es pot realitzar mitjançant:

- xec adjunt al butlletí
- ingrès a LA CAIXA, compte corrent n. 2100-3200-91-2500001851
[al fer l'ingrès, indicar que és una subscripció per a *Materials de Treball*]

Nom i cognoms

Adreça Localitat Codi postal

CENTRE D'ESTUDIS PER A LA PAU JMDELÀS - Rivadeneyra 6, 10° - 08002 Barcelona - T. 93 317 61 77 - Fax 93 412 53 84

e-mail: delas@justiciaipau.org - <http://www.justiciaipau.org/centredelas>